(surinkti pavyzdžiai laikinai saugomi LII MTS. Artimiausiu metu (gavus finansavimą) bus atlikti cheminiai tyrimai, o radiniai bus perduoti į LNM Viduramžių ir Naujųjų laikų archeologijos skyrių), tačiau jokių gamybos įrankių bei priemonių liekanų neaptikta. Didelė tikimybė, kad patrankų liejyklos pastatai buvo kažkur netoliese, tačiau rašytiniai šaltiniai tokios informacijos neteikia. Lietuvos archyve neseniai aptikta XIX a. medžiaga apie Valkininkų Puškarnios palivarką, duomenys kol kas nenagrinėti. Tačiau gamybos atliekų sklaidos lokalizavimas leidžia toliau tęsti paieškas.

SURVEYS AND INVESTIGATIONS IN VALKININKAI

In 2005 the LII MTS expedition performed an archaeological survey in the central part (in the Vilniaus Str.) of the town of Valkininkai (Varėna district). The survey aimed to establish chronology, thickness and level of preservation of the cultural layer in the path of the planned rainwater sewage route. In the path of the future trench 10 test pits covering 12 m^2 in total were excavated and a 120 m long trench section was surveyed. 291 archaeological finds were collected. Most of them were household pottery shards of the 2nd half of the 17th – the 1st half of the 18th century. Besides that, 5 coins dating from the 2nd half of the 17th to the 3rd decade of the 20th century were discovered. A 1.3 m thick cultural layer having 5 to 7 horizons was identified. It was established that the 30 to 80 cm thick primary cultural layer horizon formed right above the sterile soil discovered in the central part of the town dated to the 2nd half of the 17th – 18th century.

VILNIUS

TYRINĖJIMAI ALGIRDO G. 4 IR BERNARDINŲ G. 10

Ramunė BUTRIMAITĖ

Algirdo g. 4. 2005 m. vykdyti archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai bei žvalgymai pastato, esančio Algirdo g. 4, vidiniame kieme. Archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų metu buvo iškasti du 2,2x3 ir 2x2 m dydžio šurfai.

XVIII a. pabaigoje didelis žemės sklypas tarp dabartinių Algirdo ir Pylimo gatvių priklausė Konstancijai Pliaterytei-Hilzenienei. XIX a. pradžioje žemę valdė Liudvikas Pliateris. Iki XIX a. 7-ojo dešimtmečio ši valda dalimis buvo parduota daugeliui savininkų (žr. V. Jurkštas, Mindaugo g. 13. Kepės vila, vaikų lopšelis, *Lietuvos TSR istorijos ir kultūros paminklų sąvadas*, V., 1988, t. 1, p. 371). Sklypai buvo vadinamajame Naujamiestyje, kuriame gatvės tiestos pagal 1875 m. patvirtintą Vilniaus miesto plėtimo planą, nors dabartinė Algirdo gatvės trasa jau buvo nužymėta XIX a. vidurio miesto urbanistiniuose planuose, ir pakoreguota po Antrojo pasaulinio karo. Algirdo g. 4 esantis mūrinis vieno aukšto su pusrūsiu namas sklype buvo pastatytas 1904 m. Projekto autorius –

architektas Rozengauz. Tarpukaryje, 1938 m., sklype buvo pastatytas mūrinis ūkinis sandėlis. Pokario metais kieme įrengti garažai (rekonstruojant buvusius ūkinius statinius).

Šurfas 1 kastas žalios vejos P dalyje, palei tuo metu buvusią tvorą. Apie 40–50 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (H_{abs} 139,07–138,94 m) išryškėjo plytų mūro – sandėliuko kontūrai. Pamatas mūrytas iš antrinio panaudojimo gelsvų (22,5x12x7 cm), rausvų (24x15,5x5 cm), raudonų (15x?x6 cm), baltų (25x12x8 cm) plytų, rištas betono skiediniu. 1–1,2 m gylyje nuo žemės paviršiaus (H_{abs} 138,40–138,10 m) atsidengė nejudintas smulkaus žvyro sluoksnis – įžemis. Dauguma aptiktų radinių iš statinio (sandėliuko) vidaus yra XX a. pabaigos.

Šurfo 2 žemės paviršius fiksuotas ties H_{abs} 139,55 m. Pilkos maišytos struktūros sluoksnyje aptikta XX a. buitinių ir statybinių šiukšlių, pavienių XVII–XX a. buitinės keramikos fragmentų bei vokiškas kareivio šalmas, datuojamas XX a. 4-uoju dešimtmečiu. Aptikto sandėliuko pamato viršus fiksuotas 36–57 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (H_{abs} 139,30–139,09 m). Pamatas mūrytas iš baltų silikatinių 25x12x8 cm dydžio plytų bei rištas betono skiediniu. Įžemis – smulkus žvyras – fiksuotas 1,2–1,8 m gylyje nuo žemės paviršiaus (H_{abs} 138,37–137,77 m).

Statybos metu archeologinė priežiūra vykdyta buvusių šurfų vietoje – sklypo Algirdo g. 4 PR dalyje esančioje žalioje vejoje iki atraminės sienelės. Darbų metu stebėtas pilkos žemės su smulkiomis griuvenomis sluoksnis be vertingų archeologinių radinių. Žalios vejos Š dalyje atkasta sienelė, mūryta iš 22,5x ?x7 cm, ?x11,5x6,5 cm, 24x?x6 cm dydžio raudonų plytų, orientuota Š–P kryptimi. Atkastos tarybinių laikų sienelės ilgis – 2,81 m, plotis nenustatytas. 2,45 m gylyje nuo žemės paviršiaus fiksuotas nejudintos žemės sluoksnis – įžemis.

Bernardinų g. 10. 2005 m. atlikti archeologiniai tyrinėjimai Vilniuje, Bernardinų g. 10 pastato P korpuso R dalyje esančioje patalpoje. Iš pradžių žemės kasimo darbai vykdyti nedalyvaujant archeologui. Jų metu patalpos P dalyje iškasta iki 2 m.

Pagal archeologinių tyrinėjimų projektą planuota kasti P korpuso V dalyje esančią 8 m^2 dydžio patalpėlę bei 20 m^2 šalia esančioje pastato tarpuvartėje, tačiau dėl įvairių priežasčių buvo visiškai iškasta tik 8 m^2 patalpa. Tyrinėjimų metu aptiktas 2–2,2 m storio sujauktas kultūrinis sluoksnis su XVII a. buitinės keramikos ir koklių fragmentais. Įžemis ir pamatų apačia pasiekta 2,2 m gylyje.

INVESTIGATIONS AT THE ALGIRDO STR. 4 AND BERNARDINŲ STR. 10

In 2005 archaeological testing and surveying was performed at the Algirdo Str. 4, Vilnius. Foundations of two storehouses dating to the 20th century and a brick wall of the Soviet period were excavated. Random finds of the 17th – 20th century pottery were discovered as well. At the Bernardinų Str. 10, Vilnius, an archaeological investigation was performed. During that a 2–2.2 m thick mixed cultural layer containing finds dating to the 17th century was investigated.